

**Иглин ауылының урта дөйөм белем биреү 5-се мәктәбендә белем
биреү сифатын баһалауың эске системаһының контроль үлсәү
материалдарына аңлатма**

**3-сө класс өсөн туған (башкорт) теле предметынан йомғаклау
контроль эше**

Контроль эштең тәғәйенләше

Контроль – тикшереү материалдар 3-сө класс укыусыларының туған (башкорт) теленән белемдәрен тикшереү өсөн тәғәйенләнгән. Материалдар башланғыс кластарҙа Федераль дәүләт белем биреү стандарттары талаптары нигеҙендә төҙөлгән. Улар укыусыларҙың туған (башкорт) теленән белем кимәлен тикшереүгә, предмет буйынса алған белемдәре һөҙөмтәләре динамикаһын күҙәтергә һәм универсаль укыу эшмәкәрлегенә формалашыу кимәлен билдәләргә булышлыҡ итә. Укыусыларҙың башланғыс дөйөм белем биреү программаһын үзләштереүенә йомғаклау (һөҙөмтә) баһаһы булып предмет һәм метапредмет һөҙөмтәләргә эйә булыуы тора. Укытыу рус телендә алып барылған мәктәптәргә башкорт теле дәрестәре лә, язма эштәр үткәреү методикаһы ла бик үзенсәлекле. Шуға күрә, бер яктан, контроль-тикшереү эштәр, уларға куйылған баһалар, укыусыларҙың башкорт теленә карата кызыкһыныуын уятыу, дәрәжәләндереү, ыңғай караш формалаштырыу сараһы булып тора, икенсе яктан, ул - укыусыларҙың белемдәрен тикшереү, баһалау, динамикаһын күҙәтеү, балаларҙың универсаль укыу эш төрҙәрен үзләштереү кимәлен билдәләү. Былар бөтәһе лә укытыу-өйрәтеүгә етди караш булдырыуы, ижади эшләүгә талап итә. Контроль эштәр төрлө типтағы күнегеүҙәргә тәшкил итә: һүҙҙәргә тәржемә итеү, һорауҙарға тулы яуап биреү, төшөп калған хәрефтәргә, һүҙҙәргә язу, һөйләмдәргә, кескәй текстты тәржемә итеү, дәрәжә яуапты табыу, артык һүҙгә табыу, һүҙбәйләнештәр, һөйләмдәр төҙөү, таблицаны тултырыу, дөйөм яуабын табыу һәм башкалар. Шулай ук контроль-тикшереү материалдарының төрлө формалары бирелә: үтелгәндәр буйынса контроль эштәр, текст менән эш диагностикаһы, тест һорауҙары. Контроль-тикшереү материалдары коммуникатив, ябайҙан катмарлыға принцибы буйынса төҙөлгән. Укыусыларға телгә карата кызыкһыныу уятыу, ыңғай мотивация булдырыу максатында йөкмәткеһе, формаһы буйынса кызыклы эш-биремдәргә тора. Укыусыларға контроль-тикшереү материалдарын ошо үк биттәргә эшләргә тәкдим ителә. Биремдәр ике телдә: башкорт һәм рус телендә төҙөлгән. Һәр эште тикшергән һәр балл системаһын кулланыу тәкдим ителә.

Укыусыларза башкорт дәүләт теленә карата ыңгай мотивация, стимул, кызыкхыныу булдырыу максатында эштәрзе баһалау һәм анализлау берзәм йөкмәтке һәм критерийзар нигезендә булырға тейеш. Контроль-тикшереу материалдарын баһалау, анализлау укыусыларзың ниндәй теманы якшы, йәки, насар өлгәшеуен күрһәтә, динамикаһын күзәтергә, предмет һәм метапредмет һөзөмтәләрге баһаларға булышлык итә. Эш төрө: тест. Тест 5 эштән тора: 4 төп кимәлдәге эш, 1 юғары кимәлдәге эш. Тест эшен башкарыуға 40 минут бирелә.

Баһалау критерийзары

№	яуаптар	балл	кимәл
1.	Әсәй, кусты, өләсәй, олатай, ағай, апай, һеңле, бәпес.	8 балл, һәр дәрәҗә яуапка 1 балл	төп
2	Китап книга Төзөүсә строитель Коштар птица Акбур мел Дәрәслек учебник	5 балл, һәр дәрәҗә яуапка 1 балл	төп
3.	Мин якшы укыйым. Бөгөн кояш кыззыра. Безнең класта 25 укыусы.	3 балл, һәр дәрәҗә яуапка 1 балл	төп
4	Моей сестре 15 лет. Завтра состоится последний звонок.	6 балл, һәр дәрәҗә яуапка 3 балл	юғары
5	быйма, салбар, кар, бесәй, китап	5 балл, дәрәҗә яуапка 1 балл	төп

Контроль эште биш балл системаһы менән яңынан иҫпләүҙең тәкдим ителгән шкалаһы

Баһа	«2»	«3»	«4»	«5»
Балдар	13-тән кәм	14-17 балл	18-24 балл	25-27 балл

Укыусыларзың планлаштырылған укыу һөзөмтәләренән өлгәшеу кимәле

Программаны үزلәштереу сифаты	Уңыш кимәле	5 баллы шкала буйынса билдә
90 - 100%	Бейек	«5»
66 - 89%	Юғары	«4»

50 – 65%	Төп	«3»
49 – 35%	Түбән	«2»
35% кәм	Етерлек түгел	«2»

3-сө класс өсөн йомғаклау контроль эшенең демонстрацион варианты

Предмет: туған (башкорт) теле

Класс: 3-сө класс

Эште башкарыу буйынса киҫәтмә

Һинең алда туған (башкорт) теле предметы буйынса эштәр. Һәр яуаптарзы иғтибар менән укы. Дөрөҫ яуапты һайлағыз. Зинһар, дөрөҫ яуап бер генә икәнәнә иғтибар итегеҙ. Әгәр ике яуапты билдәләһең, эш үтәлмәй тип иҫәпләнә. Әгәр хаталанһаң, хатаны юйып ташла һәм икенсе яуап һайла. Әгәр эште үтәй алмаһағыз, киләһе эшкә күсегеҙ. Әгәр ваҡыт калһа, ауырлыҡ тыузырған һорауға кире ҡайта алаһың. Тестың бөтә һорауҙарын үтәгәндән һуң, эшендә тикшер.

Һиңә уңыштар теләйбез!

1. “Ғаилә” темаһына ғына караған һүзҙәрҙең астына һызығыз.

Подчеркните только слова по теме “Семья”.

Әсәй, такта, кусты, өләсәй, бакса, матур, олатай, урман, ағай, дәрес, сәскә, апай, укытыусы, кала, зур, һеңле, бәпес.

2. Һүзҙәрҙең парын табығыз. Найдите пары слов.

Китап	строитель
Төзөүсе	птицы
Коштар	мел
Акбур	дәфтәр
Дәреслек	учебник

3. Бирелгән һүзҙәрҙән һөйләмдәр төзөгөз. Составьте предложения из данных слов.

а) Укыйым, мин, якшы.

б) Кояш, кыззыра, бөгөн.

в) 25, укыусы, класта, беззең.

4. Нөйләмдәрзе тәржемә итегез. Переведите предложения.

1)Минең апайыма 15 йәш. 2) Иртәгә кыңгырау байрамы була.

5. Төшөп калған хәрефтәрзе язырға. Дописать пропущенные буквы.

б...йма, с...лбар,к...р,бес...й,к...тап